

Fimm ferðir og "superbingo"

FIMMDAGA útgávan av *Tiðinda*-blaðnum *Sosialurinn* er nú komin í eina so mikið tryggja legu, at blaðleiðslan hevur gjørt av ikki at minka hesa útgávuna - heldur ikki í summartíðini. Tað hevur annars verið vanligt at geva færri bløð út, tá fólk skulu í summarfrí. Summi av bløðunum rætt og slætt stongja um summaríð. Í fjør góvu vit blaðið út fimm ferðir um vikuna eisini um summaríð, og hetta visti seg at vera ein sera væleydnað roynd, sum vit tí fara at endurtaka í ár.

Tað visti seg nevnliga, at fólk eru sera fegin um at fáa eitt blað í hondina hvønn dag um summaríð eisini við feskum føroyskum tíðindum og tjak-tilfari. Nú *Sosialurinn* er farin at taka upp fleiri nýggjar tættir í blaðnum, sum

hava fingið ovurstóra undirtøku, so sum *Lýsingatorgið* og *Um Nøvn*, kenna vit tað eisini sum okkara ábyrgd mótvegis tí vaksandi talinum av lesarum at varðveita hesa tænastu í fullum líki. Tískil kunnu vit gleða lesarar okkara við, at *Tiðinda*blaðið *Sosialurinn* fer at koma út hvønn týsdag, mikudag, hósdag, friggjadag og leygardag/sunnudag alt summaríð. Tað standa eisini nógvar týðandi avgerðir fyri framman, stórt arbeiðsloysi og vónloysi ræður kring landið og mong vita ikki, hvønn veg tað ber. Eisini her hava vit eina skyldu mótvegis okkara lesarum: áhaldandi at kunnu geva teimum upplýsingar, um hvat fyrferst aftanfyrir politisku leiktjóðini og annars í gerandisdegnum í býi og á bygd.

OG fyri at gera blaðið eitt sindur meira fjølbroytt og spennandi og geva lesarunum okkurt annað enn tíðindi, so fara vit undir kanska størsta bingospælið, sum nakrantíð hevur verið her á landi.

Hetta verður í hvussu er størsta bingo vit hava havt í blaðnum øll tey 14 árin bingo hevur verið partur av blaðnum.

VIT fara ikki her og nú at kunngerá, hvørjir vinningarnir eru og hvaðani teir koma. Men kunnu siga so mikið sum, at her verður talan um eitt supur ella fyri tað eitt risabingo, sum ikki hevur sæð sín líka áður. Bingoplátarnar koma í blaðið leygardagin 19. juni og fyrstu tølina koma so í blaðið týsdagin aftaná.

Tað skal tí vera okkara vón, at lesararnir fara at taka eins væl móti blaðnum í summar sum restina av árinum og vilja vit gera okkara ítarsta - sjálvt við avmarkaðum tali á fólk - fyri at gera eitt so áhugavert, fjølbroytt, upplýsandi og spennandi blað sum gjørligt. Hóast summaríð mangan er merkt av minni virksemi, so verður samfelagið ikki lagt stilt fyri tað. So til teirra, sum gera av ikki at fara av landinum í summar: takið

av tilbøði okkara at fáa eina føroyska ávís fimm dagar um vikuna. Tá eru tit eisini við í landsins størsta og mest fjølbroytta bingospælið nakrantíð. Gott summar.

Tvungna uppsparingin

Løgtingið eigur beinanvegin at lóggeva soleiðis, at fólk kunnu søkja um at fáa alla bundnu samansparingina fyri 1989 útgoldna. Hetta ið við teirri treyt, at peningurin skal nýtast til eitt hvørt vinnuligt endamál ella í samband við eftirstøðu av sethúsálanum. Eisini eigur hin helvtin av bundnu uppsparingini frá 1990-91 at verða útgoldin í summarskrivar Frank Davidsen

Beinleiðis orsökina til at tvungna samansparingin varð sett í verk í 1989, var at talma nýtisluni ið árin frammanundan hevði sett met.

Var hetta uppskot sett fram tá ið virksemd og nýtislun voru hækkandi, er eingin sum helst ivi um, at tað samfelagsliga var eitt sera gott uppskot, sum hevði styrkt um medvitnið landskassans, eins og skattgjaldirn ikki hevði verið so hart rakur.

Tianverri um ein kann málbera seg soleiðis var «optimusman» frá undanfarnu árunum ikki rættuliga slept upp á fjall.

Metingararnar um figgarlógina við arsbýrjan voru bjartskýgdar, sjálvt um úrslitið tó visti eitt hall upp á 5-600 mill. kr. árliga tey trý árin tvungna uppsparingin var í gildi.

So istaðin fyri eina positiva ávirkan bleiv tvung-

na samansparingin orsakad broyttar fyrirtreytir eitt tveggjald svorð, sum rakti bæði landskassan og skattaborgaran sera meint.

Ti samstundis sum tvungna samansparingin varð sett í verk, minkaði virksemd heilt katastrofalt.

Hetta í sjálvum sær hevði við sær, at keypior-kar hjá fólk minkaði heilt munandi, og minkandi inntøka eins og minkandi keypior-kar hevði dupulta negativa effekt í og við at tað minkaði bæði um skatta- og tollinntøkurnar hjá landskassanum.

Harafturat hevdu hesar broyttu fyrirtreytir við sær, at tann peningur sum varð settur at vera til avlops hjá skattaborgaranum nú als ikki var tøkur í tann mun sum politikararnir høvdu mett um.

I staðin fyri var hetta byrjanin til trupulleikar-nar um at fáa tað til at hanga saman fuggjarliga, hetta serliga hjá teimum sum nýliga høvdu sett bugv.

Tað er altíð so lætt at vera afturkløkur og lasta øðrum fyri vælmeintar avgerðir sum vegna broyttar fyrirtreytir ikki hepnadist so væl sum ætlað.

Hinvegin so hevur sit-andi samgongan ásaannað tað heilt órimiliga í, at landskassin skal leggja hald á pening hjá skattgjalddarum og framhaldan-

di hava peningin um hendi sjálvt um skattgjalddarin ongantíð áður hevur havt so nógv brúk fyri hesum peningi sum júst í hesum døgum. Ti fær skattgjalddarin helvtina av tvungnu samansparingini fyri 1990-91 útgoldið nú. Í ti sambandinum átti landsstýrið at tikið stig til at hin helvtin av uppsparingini fyri 1990-91 eisini var útgoldin nú í summar.

Viðvíkjandi tvungnu samansparingini fyri 1989 sum frá fyrstan tíð av var ætlað at gjalda aftur, tá ein var komin til pensionsaldur, so var ein triðingur goldin skattgjalddaranum aftur í 1992, men orsakað vana likviditetsstöðu landskassans varð avgjört, at útseta útgjaldið av restini til 1995-96.

Nú likviditetsstöðan hjá landskassanum og bankunum er broytt munandi til tað betra í samband við avtaluna við donsku stjórnina, sum løgtingið skal samtykkja í hesi vikuni eru nú møguleikar fyri hjá landsstýrinum at leysgeva restina av tvungnu samansparingini frá 1989, treytað av, at tað kemur øllum samfelagnum tilgøðar.

Tað er eingin loyna, at øll okkara hovudsývna, bæði á sjógv og landi liggur í andaleypu í hesum døgum.

Heldur er tað eingin loyna, at verkafelag, kommunur, eins og einstak-

lingar kring landið hava mist nógvan pening í samband við, at meginparturin av okkara skipum og virkjum eru farin á húsagang.

Afturat hesum hava trol-, snoris-, snellu og virkir ið gera spøl, ja allar okkara heimaiddaður nógvan pening útistandandi orsakað tí hóttafalli, sum okkara fiskivinna hevur verið fyri.

Ti eigur landsstýrið her og nú at lóggeva soleiðis, at tær 60 mill. kr. sum standa eftir í landskassanum av tvungnu samansparingini í 1989 verða leysgívar.

Tó eigur tað at verða við teirri treyt, at tað skal vera eftir umsókn og skjálprógva at peningurin skal nýtast til at seta í vinnutól bæði á sjógv og landi, eins og fólk kunna nýta henda pening til at gjalda falna skuld fyri, til dømis rentur og avdrög fyri bústað.

Hesar umleið 60 mill. kunna, um tær verða leysgívar undir hesum treytum, koma at hava ein heilt avgerandi leiklut í samband við tað sanering, sum nú fer fram.

Stórr partur av okkara sjómønnum, her hugsi eg bæði um trolararnar eins og teir sum hava rikið linu- og snellubátar hava mist og standa til at missa sínar bátar.

Ti er tað heilt einfalt burturvið, at somu menn

Vit skula minnst til, at har tað eru fleiri eigarar í sama skipi ella báti, so snýr tað seg um stórar upphæddir, ið hesir menn til samans hava tilgøðar hjá landskassanum.

Ætlanin hjá samgonguni frá 1989 um at binda peningin hjá ímillum annað hesum monnum til pensionsaldur var sera illa umhugsad.

Við at leysgeva henda pening til eitt hvørt vinnuligt endamál, ella til tey sum eru komin í eftirstøðu við sethúsálanum, fer hesin peningur í umfar í samfelagnum. Hetta kemur fyri tað fyrsta at bota um likviditetin hjá okkara virkjum sum hava nógvan pening útistandandi í samband við tað útgerð, ið tey hava latið til fiskivinnuna.

Harnæst fáa eigarar av skipum sum fyrr sagt møguleikar fyri at fáa nýggjan kapital, sum kemur at fáa avgerandi tyding í ti umstrukturering av fiskivinnuni sum nú fer fram.

Einstaklingar fáa høvi til at seta nýggjan parta-pening í virkir og skip, eins og sethúsaeigarar fáa tókna pening ið kann geva teimum eitt skoðbra, sum saman við væntaðu lækkjningi av útlans-rentuni fyribils ger sitt til at lætta um teir figgar-ligu trupulleikar tey eru í.

Frank Davidsen,
løgtingsmaður